

23.4.2

33a (ד"ל אחד לא יענה בנפש למות) → 34a (דיני ממונות מחזירין)

1. מדבר שקר תרחק ונקי וצדיק אל תהרג כי לא אצדיק רשע: שמות כג, ז
 2. לא תאבה לו ולא תשמע אליו ולא תחוס עינד עליו ולא תחמל ולא תכסה עליו: פי הרג תהרגנו... דברים יג, ט י
 3. כל מכה נפש לפי עדים ירצח את הרצח ועד אחד לא יענה בנפש למות: במדבר לה, ל

- I Continuation of 'משנה א': Distinctions between דיני נפשות and דיני ממונות
- e Reopening the case: for either זכות or חובה (ד"מ); only for זכות (ד"נ)
- i Challenge: ruling that if a ב"ד errs in judgment - including את הטהור or טימא את הטמא – טיהר את הטמא or טימא את הטהור
- ii Then: the ruling is not overturned, but the ב"ד must pay the losses to the wronged litigant
- 1 Resolution #1 (ר"ב יוסף): if it is a מומחה, we reopen case; if not – settled and he must pay
- (a) Challenge: in case of a מומחה, the ruling is that he needn't pay → we don't reopen case
- (i) Defense (ר"נ): if there was a great דין (גדול ממנו), he could force it to be reopened
- 2 Resolution #2 (ר' ששת): if error was a matter of code (דבר משנה) - reopened
- (a) But: if it was a "judgment call" (שיקול הדעת) – not reopened and he must pay
- (b) Definitions:
- (i) ר' אשי ורבינא – even רב ושמואל. דבר משנה. even Amoraic rulings (e.g. ר' אשי ורבינא – even רב ושמואל)
- (ii) שיקול הדעת: if there is a dispute without an explicit ruling, but most דיינים rule one way
- (c) Challenge (ר' המנוא): ר"ט declared a cow that had had a hysterectomy to be a טריפה
- (i) Then: based on Theodos, the doctor's information that every cow (and sow) leaving Alexandria is neutered (→ not a טריפה as they live on) – he was worried that he would have to pay the owner
1. Consolation (ר' ע): since he is a מומחה לרבים, he is exempt
2. Explanation: if טעה בדבר משנה is reopened, why didn't ר"ע say that to him?
- a. Defense: ר"ע gave him both reasons to be consoled
- (ii) Question (רנב"י לרבא): what was the challenge? Here, the cow was fed to dogs – nothing to reopen
1. Answer: had טעה בדבר משנה חוזר → the ruling stands (hence he was afraid)
- a. But: if טעה בדבר משנה חוזר → ruling is null (even though the cow was destroyed)
- 3 Resolution #3 (ר' חסדא): if the דין handed over the money, he is liable; else, it is reopened
- (a) Challenge: in the ברייתא, we read זיכה את החייב – no money changed hands – where is the ביד ונתן ביד? נשא ונתן ביד?
- (i) Answer: ruling that he was exempt is tantamount to handing over the money
1. Block: in the משנה (which is a parallel), we have חוזר לחובה – which could only have meant that the דין originally ruled "exempt"; yet it is reopened because the דין isn't liable
- a. Defense (ר' ח): the משנה only referred to one case- חובה- לזכות שהיא חובה
- i. Refutation: then ד"נ are no different; (possibility of חובת גואל הדם is rejected)
- ii. Plus: the use of חובה בין לזכות בין לחובה implies that either is reopened
- b. Defense (רבינא): if the מלווה held a pledge, which the דין handed to לווה (i.e. really ביד ונתן ביד (נשא ונתן ביד
- 4 Final issues in ברייתא: טימא את הטהור – he took the item and pushed a שרץ on it (to demonstrate its טומאה)
- (a) And: טיהר את הטמא – he mixed it in with his פירות
- iii sources for reopening ד"נ for זכות and חובה (v. 1) – apply to חייבי גלות (רוצח::רוצח) and מלקיות (רשע::רשע)
- 1 Note: opposite applies as per v. 2
- iv Limitation (ר' יוחנן): if the mistake in ד"נ was a matter explicit in מקרא, we reopen
- 1 Note: in re: עריות, it will always be reopened (מפורש במקרא), except for e.g. ביאה שלא כדרכה
- f Who can reopen case: anyone (ד"מ) or a limited group (ד"נ)
- i Observation: seems to run contra ר' יוסי ב"ר יהודה who ruled (v. 3) – that an עד may argue לזכות
- 1 Interpretation: לא יענה...למות – but he may argue לחיות
- (a) דבנן: he would seem to be an interested party (as he is blocking his own accusation in case of חזמה)
- 2 Defense (ר' פ): could be referring to one of the תלמידים present, with which even ריב"י would agree
- 3 And: רבנן interpret v. 3 as referring to a student who may not argue לחובה; the עד may not even argue לזכות